

Jadwiga Konieczna

Biblioteki Łodzi : stan aktualny i perspektywy

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Librorum 3, 91-109

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jadwiga Konieczna

BIBLIOTEKI ŁODZI STAN AKTUALNY I PERSPEKTYWY*

Biblioteki łódzkie, podobnie jak cała ogólnokrajową sieć biblioteczną, cechuje ogromne zróżnicowanie. Wynika ono wprawdzie z odmiennych zadań, jakie biblioteki pełnią w środowisku, z niejednakowego zakresu tematycznego gromadzonych zbiorów, ale także z różnej przynależności resortowej. Fakty powyższe utrudniają, jak wiadomo, efektywne zarządzanie ogólnokrajową siecią, nie sprzyjają również sporządzaniu opracowań obrazujących globalny rozwój bibliotek w naszym kraju, czy tylko w określonym regionie.

Trudności te pojawiły się także w trakcie przygotowywania niniejszego opracowania. Niewiele opublikowano dotychczas prac obrazujących całościowo lub tylko wycinkowo rozwój łódzkich bibliotek na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat. Brakuje również źródeł w postaci informatorów, zestawień statystycznych czy zbiorowych sprawozdań dotyczących poszczególnych grup bibliotek łódzkich¹. Głów-

* Tekst wygłoszony na sesji naukowej z okazji Dnia Bibliotekarza. Łódź 5 VI 1989 r.

¹ Można tu wymienić: R. K a c z m a r e k, *Bibliotekarstwo publiczne w Łodzi w XXX-leciu PRL*, "Kronika m. Łodzi", 1976, s. 87-102; B. Ś w i d e r s k i, *Biblioteki naukowe w Łodzi (po 1945)*, "Rocznik Biblioteki Narodowej" 1980, s. 137-171; A. K e m p á, *Biblioteki łódzkich wyższych uczelni w 1985 r.*, "Bibliotekarz" 1986, nr 10/11, s. 10-13; B. Ś w i d e r s k i, *Łódź*, [w:] *Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa*, Wrocław 1976, s. 192. W okresie powojennym ukazało się jedno tylko w miarę kompletne wydawnictwo informacyjne o bibliotekach łódzkich, a mianowicie *Biblioteki Łodzi. Informator*, Łódź 1970. Natomiast w latach osiemdziesiątych Naczelna Organizacja Techniczna wydała w minimalnym nakładzie, techniką kserograficzną dwa informatory o placówkach informacji, gdzie również uwzględniono niektóre biblioteki. Są to: *Informator o placówkach informacji w województwie miejskim łódzkim*, Łódź 1981 oraz *Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piotrkowskim, sieradzkim i skierniewickim*, Łódź 1988.

nym źródłem informacji dla potrzeb tego opracowania stały się publikowane sprawozdania niektórych większych bibliotek oraz wywiady z kierownictwem różnych placówek bibliotecznych. Niestety nie do wszystkich bibliotek udało się dotrzeć, nie wszędzie można było uzyskać podobnego typu informacje. Istotną pomocą okazał się *Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piotrkowskim, sieradzkim i skierniewickim*, chociaż zawarte w nim dane nie zawsze są kompletne, jeśli chodzi o stan bibliotek łódzkich. Wielu cennych informacji udzielili też pracownicy Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ prowadzący badania nad rozwojem łódzkiego bibliotekarstwa i ośrodków informacji². Wszystkim więc, którzy pomogli w kompletowaniu materiałów dla potrzeb tego opracowania autorka składa serdeczne podziękowania.

Znaczna liczba oraz wspomniane zróżnicowanie łódzkich bibliotek wpłynęły na układ niniejszej pracy. Zgodnie z przyjętymi w naszym bibliotekoznawstwie, a także w ustawie o bibliotekach, kryteriami podziału bibliotek według zadań, jakie pełnią w społeczeństwie, dokonano podziału placówek bibliotecznych na następujące grupy: biblioteki naukowe, publiczne, fachowe, szkolne i pedagogiczne oraz inne.

BIBLIOTEKI NAUKOWE

Ten typ bibliotek nie miał w Łodzi bogatych tradycji. W okresie międzywojennym istniały jedynie Biblioteka Oddziału Łódzkiego Wolnej Wszechnicy Polskiej oraz Biblioteka Wyższej Szkoły Nauk Ekonomicznych i Społecznych³. W roku 1945 jako pierwsze powstały biblioteki przy dwóch nowo utworzonych uczelniach, a mianowicie Politechnice i Uniwersytecie.

Obecnie na sieć bibliotek naukowych w Łodzi składa się 7 bibliotek szkół wyższych, 5 bibliotek instytutów i zakładów Polskiej Akademii Nauk oraz 6 bibliotek instytutów naukowo-badawczych. Do grupy naukowych należy też Miejska Biblioteka Publiczna, ale jej działalność zostanie omówiona z grupą bibliotek publicznych⁴.

² Przydatne okazały się zwłaszcza informacje przekazane przez mgr A. Wejman-Sowińską, dr S. Kurek-Kokocińską oraz d. J. Robowskiego.

³ *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa 1972, s. 434-435.

⁴ *Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piotrkowskim, sieradzkim i skierniewickim*.

BIBLIOTEKI SZKÓŁ WYŻSZYCH

Mimo iż jest ich tylko 7, posiadają prawie 2 mln wól. książek i czasopism oraz blisko 0,5 mln jednostek zbiorów specjalnych. Do tego dochodzą zbiory około 150 bibliotek zakładowych. W sumie daje to ponad 4 mln jednostek obliczeniowych⁵.

Największe zbiory (około 1,4 mln jednostek obliczeniowych) posiada Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego. Jest to jedyna w Łodzi biblioteka gromadząca całość krajowej produkcji wydawniczej w oparciu o egzemplarz obowiązkowy.

Biblioteki główne szkół wyższych są ogólnouczelnianymi zakładami naukowymi, a wraz z bibliotekami zakładowymi tworzą sieć biblioteczną uczelni. Zadaniem statutowym bibliotek uczelnianych jest obsługa pracowników i studentów macierzystych uczelni. W rzeczywistości krąg użytkowników jest znacznie szerszy. Biblioteki główne udostępniają prezencyjnie swe zbiory wszystkim zainteresowanym, a w drodze wypożyczeń nie zawsze tylko własnym pracownikom i studentom. Biblioteka Akademii Medycznej pełni np. funkcje regionalnej biblioteki medycznej wypożyczając wszystkim pracownikom służby zdrowia z terenu województwa łódzkiego. Podobnie Biblioteka Politechniki Łódzkiej wypożycza pracownikom instytutów naukowych i zakładów przemysłowych Łodzi, a Biblioteka Akademii Muzycznej instytucjom artystycznym naszego miasta. Również krąg wypożyczających w BUŁ znacznie wykracza poza obręb osób związanych z uczelnią. Ponadto zbiory bibliotek uczelnianych dostępne są w drodze wypożyczeń międzybibliotecznych. Wszystkie też niemal biblioteki szkół wyższych zapewniają możliwość dokonywania kserokopii czy innych dokumentów wtórnych z własnych zbiorów.

Zadania środowiskowe bibliotek uczelnianych nie ograniczają się jedynie do poszerzania grupy czytelników wypożyczających. Działalność informacyjna, a zwłaszcza informacja zbiorowa adresowane są również do szerokich kręgów odbiorców. Orowadzanie wycieczek ma na celu nie tylko poznanie samej biblioteki, mechanizmów jej działania, ale i przybliżenie skomplikowanych problemów związanych ze współczesną książką. Liczne wystawy prezentujące z reguły książkę

---

⁵ Dane wg: A. Kempa, *Biblioteki łódzkich wyższych uczelni w 1985 r.*, "Bibliotekarz" 1986, nr 10/11, s. 10-13.

piękną, wartościową, interesującą, czy cenne zbiory specjalne przyczyniają się niewątpliwie do kształtowania kultury książki, a możliwość dokonywania nagrań w BUŁ czy BAMz sprzyja podnoszeniu kultury muzycznej.

Działalność informacyjna bibliotek na rzecz własnej uczelni to przede wszystkim dokumentowanie dorobku piśmienniczego pracowników szkoły (często publikowane w formie bibliografii) czy gromadzenie sprawozdań z wyjazdów zagranicznych pracowników.

Współpraca z uczelnią jest realizowana z jednej strony poprzez uczestnictwo dyrektorów bibliotek głównych w senacie, a z drugiej poprzez obecność przedstawicieli samodzielnych pracowników nauki w radach bibliotecznych. Rady biblioteczne, na mocy Ustawy o szkolnictwie wyższym z 1982 r., mają współdziałać z dyrektorem biblioteki głównej w kierowaniu biblioteką i związanym z nią systemem biblioteczno-informacyjnym na zasadach określonych w statucie szkoły. W związku z takim ogólnym sformułowaniem status rad bibliotecznych w poszczególnych szkołach jest odmienny. Do powtarzających się wszędzie zadań rady bibliotecznej, w której obok dyrektora biblioteki głównej, przedstawicieli bibliotekarzy, zasiadają samodzielni pracownicy nauki reprezentujący poszczególne wydziały uczelni, należy wybór dyrektora biblioteki głównej i opiniowanie sprawozdań rocznych. W bibliotekach PŁ i AM rada opiniuje również wnioski dotyczące gromadzenia, a zwłaszcza zakupu pozycji dewizowych. W gestii rady bibliotecznej pozostają też niejednokrotnie nagrody, awanse, sprawy kadrowe, struktura organizacyjna sieci bibliotecznej, czy nawet wycena braków w księgozbiorach zakładowych lub darów. Posiedzenia rady bibliotecznej odbywają się zwykle 3 razy do roku⁶.

Biblioteki uczelniane nie tylko pełnią funkcje usługowe na rzecz nauki rozwijanej w uczelni. Zgodnie ze statutem biblioteki naukowej same podejmują lub inicjują prace naukowo-badawcze z zakresu bibliotekoznawstwa czy informacji naukowej. Największym osiągnięciem w tym zakresie jest zapewne *Słownik pracowników książki polskiej* i jego kolejne *Suplementy* (obecnie już 2) redagowane w BUŁ, ale powstające z udziałem wielu łódzkich (i nie tylko) bibliotekarzy. W BUŁ powstał także *Katalog centralny czasopism zagranicznych w bibliotekach łódzkich*. Większość publikowanych przez poszczególne biblioteki prac ma charakter typowo dokumentacyjno-informacyjny. Bi-

---

⁶ Na podstawie rozmów z dyrektorami wymienionych bibliotek.

blioteki AM, PŁ, BUŁ i WAM publikują systematycznie bibliografie do-robku naukowego pracowników swych uczelni. BUŁ i BPŁ ogłaszają sprawozdania roczne, a inne biblioteki np. wykazy nabytków (zwła-szczą literatury zagranicznej), biuletyny informacyjne ośrodków informacji bibliotecznej (WAM) czy informatory o własnych bibliote-kach.

Wyrazem działalności naukowej bibliotek uczelnianych są też o-pracowania publikowane przez poszczególnych pracowników, a będące odzwierciedleniem ich własnych zainteresowań naukowych.

Inicjowanie czy popularyzowanie w środowisku bibliotekarskim różnorodnych problemów naukowych z zakresu szeroko pojętej nauki o książce czy informacji naukowej wyraża się poprzez udział bibliote-karzy bibliotek uczelnianych w licznych konferencjach naukowych, zjazdach, sesjach. Udział nierzadko czynny, zaznaczony wystąpienia-mi w formie komunikatów czy referatów. Organizowane zaś przez nie-które biblioteki sesje czy konferencje wnoszą istotny wkład do rozwoju współczesnej myśli księgoznawczej, czy informacji naukowej. Przykładem zorganizowana w 1985 r. w BUŁ sesja poświęcona życiu i działalności Heleny Więckowskiej, czy też odbyte w 1988 r. w BPŁ posiedzenie Międzybibliotecznej Komisji Koordynacyjnej I Centralnej Biblioteki Technicznej poświęcone problemom automatyzacji procesów bibliotecznych⁷.

Obok naukowej, ważne miejsce w pracy bibliotek uczelnianych zajmuje działalność dydaktyczna. Wszystkie biblioteki prowadzą tzw. przysposobienie biblioteczne dla studentów I roku, a niektóre szko-lenie informacyjne dla dyplomantów. Czynione są próby wykorzystania do tradycyjnie prowadzonych zajęć techniki mikrokomputerowej czy video. W bibliotekach uczelnianych systematycznie realizowane są też praktyki studentów bibliotekoznawstwa z różnych uczelni w kra-ju.

Aby podołać stawianym przed nimi coraz bogatszym zadaniom, bi-blioteki uczelniane muszą nie tylko posiadać kadrę o odpowiednich kwalifikacjach (a jest to ostatnio z racji niezbyt dobrej motywacji finansowej w tej grupie bibliotek problem coraz poważniejszy), ale także właściwe lokale i wyposażenie w odpowiedni sprzęt. Również i w przypadku łódzkich bibliotek uczelnianych potwierdza się opinia zamieszczona w opracowaniu *Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do*

---

⁷ Sprawozdanie Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi za 1985 r.; Sprawozdanie Biblioteki Politechniki Łódzkiej za 1988 r.

r. 2000: "Bibliotekarstwo jest dziedziną od wielu lat nie doinwestowaną. Dotyczy to przede wszystkim budownictwa, ale również wyposażenia w sprzęt i urządzenia techniczne"⁸.

Sytuację lokalową nie budzącą zastrzeżeń ma jedynie Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych i BAM, chociaż funkcjonalność nowego gmachu nie zawsze jest zadowalająca. W pozostałych bibliotekach sytuacja jest bądź fatalna (np. w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, Telewizyjnej i Filmowej czy Akademii Muzycznej, która czeka na nowy gmach), bądź budząca poważne zastrzeżenia jak w Politechnice Łódzkiej czy Uniwersytecie Łódzkim. BPL oczekuje przydzielenia dodatkowej powierzchni magazynowej, jednak poza budynkiem, a BUŁ mając opracowaną dawno dokumentację na rozbudowę gmachu, nie może tej rozbudowy realizować z prozaicznej przyczyny, jaką jest brak kilkudziesięciu milionów złotych.

Wyposażenie w urządzenia techniczne to głównie aparatura do wielokrotniania tekstów, chociaż np. w BPWSSP nie ma żadnego takiego urządzenia. Dużą pomocą w zakresie opracowywania zbiorów są tzw. "Robotrony", czyli elektryczne maszyny do pisania umożliwiające kopiowanie kart katalogowych⁹.

Powoli zaczynają do bibliotek uczelnianych wkraczać komputery. Na razie wykorzystywane są tylko w BPL, w ścisłej zresztą współpracy z ZETO, które wdzierzało bibliotece terminal i umożliwiło korzystanie z komputerów Riad. Rozbudowywano trzy bazy: BIBLIOGRAFIA, JOURNALS, SYMPOZJA. Efektem wykorzystania pierwszej z nich była komputerowa edycja *Bibliografii dorobku piśmienniczego pracowników PL* za r. 1985. W planach jest objęcie komputeryzacją procesów gromadzenia, a w przyszłości i katalogu¹⁰.

Plany komputeryzacji BUŁ czynione w 1985 r. nie zostały zrealizowane. Nierealne okazało się, jak na razie, wprowadzanie komputerów do procesu udostępniania. Ostatecznie zdecydowano, iż nabyty przez Bibliotekę komputer będzie wykorzystany w działalności dokumentacyjno-informacyjnej.

Bardziej prozaicznymi, acz niesłychanie silnie ważącymi na efektywności informacyjnej bibliotek są problemy wynikające z braku dewiz na zakup książek i prenumeratę czasopism z II obszaru płatni-

⁸ Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do r. 2000, Warszawa 1987, s. 19.

⁹ Na podstawie rozmów z dyrektorami wymienionych bibliotek.

¹⁰ Sprawozdanie Biblioteki Politechniki Łódzkiej za 1988 r.

czego. Był na ten temat alarmujący artykuł w "Bibliotekarzu" z 1986 r. (nr 10/11). Obecnie sytuacja zaczyna ulegać poprawie i przydziały dewiz ostatnio się zwiększyły, chociaż daleko do stanu zadowolającego. Jednorazowe dotacje rządu 2-4 tysiące dolarów otrzymały nawet w 1989 r. biblioteki, które funduszu dewizowego nie posiadają jak BAMz czy BPWSSP¹¹.

Za wysoce niepokojącą uważa się też sytuację w zakresie konserwacji książki, zwłaszcza książki starej, zabytkowej. Na inauguracyjnym posiedzeniu utworzonego w 1986 r. przy Komisji Rektorów Szkół Wyższych Kolegium Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych Łodzi postulowano utworzenie wspólnej dla wszystkich dużych bibliotek Łodzi jednej, dobrze wyposażonej i z odpowiednim personelem pracowni konserwatorskiej.

Wspomniane Kolegium wypowiedziało się również za wspólnymi pracami nad komputeryzacją bibliotek szkół wyższych i MBP. Niestety na razie nie znosi się na realizację słuszych postulatów Kolegium¹².

BIBLIOTEKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Sieć biblioteczna PAN (organizowana począwszy od r. 1951) obejmuje w skali krajowej 5 bibliotek samodzielnych oraz 73 biblioteki instytutów i pracowni specjalnych Akademii. Sieć ta działa na podstawie Zarządzenia Sekretarza Naukowego PAN z 12.02.1971 r. W Łodzi istnieje jedynie 5 bibliotek PAN. Są to:

- Biblioteka przy Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN, założona w 1972 r.,
- Biblioteka Instytutu Matematyki PAN. Oddział w Łodzi, założona w 1960 r.,
- Biblioteka Zakładu Amin Biogennych PAN, założona w 1958 r.,
- Biblioteka Zakładu Metodologii Badań Socjologicznych Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, założona w 1963 r.,
- Biblioteka Zakładu Zdrowia Psychicznego Centrum Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN, założona w 1973 r.

Biblioteki te podlegają odpowiednim wydziałom PAN. Podobnie jak

¹¹ Na podstawie rozmów z dyrektorami wymienionych bibliotek.

¹² Sprawozdanie z zebrania Kolegium Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych w Łodzi z dnia 16.06. 1988 r.

i biblioteki szkół wyższych udostępniają swe zbiory prezencyjnie wszystkim zainteresowanym, natomiast wypożyczają tylko pracownikom Zakładu. Są to księgozbiory niewielkie. Największa Biblioteka Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych liczy niespełna 10 tys. woluminów książek i czasopism, a najmniejsza - Biblioteka Zakładu Zdrowia Psychicznego - ponad 2 tys. woluminów. Zbiory bibliotek PAN to wysoce specjalistyczna literatura naukowa związana ze specyfiką macierzystej instytucji. Uderza w tych niewielkich zbiorach znaczna liczba czasopism zagranicznych, np. w Bibliotece Centrum Badań Molekularnych na 99 bieżących tytułów czasopism, aż 79 stanowią zagraniczne. Podobny stosunek jest w innych bibliotekach PAN. Jednak i tutaj w porównaniu z końcem lat siedemdziesiątych nastąpił spadek liczby prenumerowanych czasopism, chociaż nie tak znaczny jak w bibliotekach uczelnianych. We wspomnianej Bibliotece Centrum liczba czasopism zagranicznych zmalała ze 101 do 79 tytułów¹³.

Głównym problemem bibliotek PAN obok trudności lokalowych jest mała liczba użytkowników. Znaczny potencjał informacyjny tych bibliotek w postaci bogatych zbiorów nie jest w pełni wykorzystywany i spożytkowany.

BIBLIOTEKI INSTYTUTÓW NAUKOWO-BADAWCZYCH

Są to podobnie jak inne biblioteki naukowe placówki niesamoistne, związane z macierzystymi instytutami takimi jak:

- Instytut Techniki Ciepłej,
- Instytut Celulozowo-Papierniczy,
- Instytut Włókiennictwa,
- Instytut Włókien Chemicznych,
- Instytut Przemysłu Skórzanego,
- Instytut Medycyny Pracy.

Najstarsze w tej grupie placówki, to biblioteka Instytutu Celulozowo-Papierniczego (założona w 1947 r.) i Instytutu Techniki Ciepłej (założona w 1948 r.), pozostałe organizowano w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych.

¹³ Informator o placówkach informacji w województwie miejskim łódzkim, s. 53-56; Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piotrkowskim, sieradzkim i skierniewickim, s. 60-62.

W ramach instytutów biblioteki są ściśle powiązane organizacyjnie z branżowymi ośrodkami informacji. Biblioteki te gromadzą bazę dokumentów pierwotnych, na podstawie których ośrodki informacji wytwarzają różnego rodzaju dokumenty pochodne (analizy treściowe, zestawienia dokumentacyjne itp.). Ponadto zaspokajają one potrzeby naukowe zarówno pracowników macierzystych instytucji, jak i całej branży.

Nie najlepsza jest z reguły sytuacja lokalowa i kadrowa bibliotek instytutów. Pozytywny wyjątek, jeśli chodzi o liczebność i kwalifikacje personelu, stanowią biblioteki Instytutu Włókiennictwa i Celulozowo-Papierniczego.

Stosunkowo nie najgorsza jest natomiast sytuacja finansowa bibliotek instytutów, gdyż pieniądze na zakup wydawnictw za złotówki są asygnowane przez macierzyste instytucje. Podobnie jak w innych bibliotekach naukowych zmalały w początkach lat osiemdziesiątych centralne przydziały dewizowe, chociaż liczba prenumerowanych czasopism za dewizy nie zmniejszyła się drastycznie. W bibliotekach instytutowych dużą rolę odgrywa wymiana, wyjazdy zagraniczne pracowników instytutu, fundusze instytutu itp.

Biblioteki instytutów naukowych współdziałają zwłaszcza z bibliotekami szkół wyższych specjalnych. W ramach opracowanego w 1979 r. planu specjalizacji zbiorów bibliotecznych Biblioteka Instytutu Celulozowo-Papierniczego i Instytutu Włókiennictwa należą do zespołów współpracujących z I lub II Centralną Biblioteką Techniczną czyli bibliotekami Politechniki Warszawskiej i Politechniki Wrocławskiej. Czynione są też próby wykorzystywania w pracy bibliotek instytutowych komputerów¹⁴.

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I BIBLIOTEKI REJONOWE

Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Piłsudskiego założona w 1917 r., ma również jako jedna z dziewięciu bibliotek publicznych w Polsce status biblioteki naukowej. Ponadto po reformie administracyjnej z 1975 r. pełni również funkcję publicznej biblioteki woje-

¹⁴ Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piorkowskim, sieradzkim i skierniewickim oraz informacja dr J. Robowskiego.

wódzkiej, jest także biblioteką regionalną. Zadania MBP są więc podzielone na prace na rzecz własnych użytkowników i nadzór merytoryczny nad siecią bibliotek publicznych na terenie województwa miejskiego kódzkiego.

Miejska Biblioteka Publiczna gromadzi księgozbiór o charakterze uniwersalnym, ze szczególnym jednak uwzględnieniem literatury społeczno-politycznej, czasopiśmiennictwa XIX i XX w. oraz regionalistów. Prowadzi również Muzeum Książki Dziecięcej. Zbiory swe udostępnia MBP prezencyjnie, a jedynie studiującym i zaufanym czytelnikom wypożycza na zewnątrz.

W działalności MBP dużą uwagę przywiązuje się do prac informacyjno-popularyzatorskich. Sporządzanie licznych zestawień bibliograficznych (zarówno na zamówienie osób prywatnych, jak i instytucji) oraz różnotematyczne wystawy bądź to popularyzujące zbiory MBP, bądź upowszechniające pewne wzorce kulturowe, to tylko część działalności MBP jako inspiratora i współtwórcy życia kulturalno-oświatowego naszego miasta i regionu. MBP bywa też organizatorem lub współorganizatorem licznych konferencji, sesji popularnonaukowych, seminariów i spotkań, np. "Piotr Skarga a dzień dzisiejszy. W 450 rocznicę urodzin" czy sesja poświęcona Czesławowi Miłoszowi. W ramach działalności popularyzatorskiej i współpracy ze środowiskiem nawiązano w 1988 r. kontakty ze środowiskiem naukowców, literatów, wydawców, dziennikarzy, działaczy kultury i powołano w oparciu o grupę inicjatywną Towarzystwo Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego.

Znaczne są także osiągnięcia MBP w zakresie działalności dydaktycznej, naukowej i wydawniczej. Obok prowadzonych na rzecz grup użytkowników (głównie uczniów) różnego rodzaju lekcji bibliotecznych poszczególni pracownicy MBP wygłaszają referaty, prelekcje, prowadzą wykłady na różnego rodzaju kursach i szkoleniach.

Działalność naukowo-wydawnicza obejmuje poza publikacją materiałów informacyjno-sprawozdawczych (*Kalendarium rocznic i wydarzeń, Sprawozdania roczne MBP*) bibliografie tematyczne, regionalne oraz co-rocennie sporą liczbę różnego rodzaju artykułów ogłaszanych w prasie lokalnej lub fachowej bibliotekarskiej.

Miejska Biblioteka Publiczna współdziała z innymi bibliotekami naukowymi na terenie naszego miasta, a przedstawiciel dyrekcji MBP należy również do wspomnianego Kolegium Dyrektorów Bibliotek Szkół Wyższych.

Typowe dla naszego bibliotekarstwa niedoinwestowanie daje się

wyraźnie odczuć i w MBP. Pomimo zgłaszanych permanentnie do władz miejskich (już od 1974 r.) wniosków, nie uzyskano dodatkowej powierzchni lokalowej. W wyniku przepełnienia i przeciążenia stropów zaczęły na początku 1989 r. pękać ściany w budynku C. Należało ewakuować zbiory (egzemplarz obowiązkowy został np. umieszczony poza biblioteką, ale tylko na 2 lata) i zamknąć czasowo bibliotekę dla czytelników. Aktualnie biblioteka jest czynna, ale konieczny jest, poza planowaną dobudową segmentu, sukcesywny remont generalny pozostałych pomieszczeń¹⁵.

Sieć biblioteczna nadzorowana przez MBP to 170 bibliotek publicznych i 155 punktów bibliotecznych na terenie Łodzi i województwa łódzkiego. W Łodzi działa 5 bibliotek dzielnicowych, 97 filii bibliotecznych i 85 punktów. Jest to liczba zbyt mała w stosunku do potrzeb, zwłaszcza na terenie nowych osiedli mieszkaniowych, gdzie, jak ocenia się, brakuje przynajmniej 12 bibliotek.

Warunki lokalowe istniejących bibliotek są z reguły fatalne, większość z nich mieści się w pomieszczeniach adaptowanych i stąd ich mała funkcjonalność. Wysoce niezadowolające jest także wyposażenie w podstawowy sprzęt biblioteczny (meble, urządzenia). Budżety nie nadążają za wzrostem kosztów utrzymania bibliotek, za małe są kwoty wydatkowane na książki. W stosunku do roku 1987 wydatki na zakup i prenumeratę w sieci zmniejszyły się w 1988 r. o 14,7%. Nabyto o 44 tysiące woluminów mniej niż zaleca to wskaźnik zakupu nowości w tej grupie bibliotek.

Nie zawsze właściwie skompletowane księgozbiory bibliotek publicznych są nie tylko wynikiem braku środków finansowych, ale także, zdaniem bibliotekarzy, nie wystarczającej oferty wydawniczej oraz nie najlepszej dystrybucji poprzez sieć księgarską.

Wzrost kosztów działalności kulturalno-oświatowej nie wpłynął na zmniejszenie liczby różnego rodzaju imprez, jak odczyty, pogadanki, wieczory poezji i prozy, spotkania autorskie itp. Świadczy to o znacznym zaangażowaniu w tego typu prace samych bibliotekarzy. Starają się oni odpowiadać na zapotrzebowanie własnych środowisk czytelniczych, dużo miejsca poświęcając zwłaszcza najmłodszym użytkownikom bibliotek.

Istniejące na terenie miasta i województwa punkty biblioteczne, których zadaniem jest docieranie z książką do czytelnika oddalonego

---

¹⁵ Sprawozdanie Miejskiej Biblioteki Publicznej im. L. Waryńskiego za rok 1986, 1987 oraz informacje dyr. E. Pawlickiej.

od centrów kulturalnych, ulegają, niestety likwidacji. Przyczyną tego są między innymi problemy kadrowe, brak chętnych do prowadzenia tego typu placówek (motywacje finansowe). Ponadto skromne fundusze nie pozwalają na zakup dostatecznej liczby egzemplarzy atrakcyjnych i poszukiwanych tytułów, lektur szkolnych itp.¹⁶

BIBLIOTEKI ZAKŁADOWE I SZPITALNE

Podlegają one również nadzorowi merytorycznemu MBP. Biblioteki zakładowe to dawne biblioteki związkowe zlokalizowane w zakładach pracy. Jest ich w Łodzi 85. Działają w oparciu o ustawę o upowszechnianiu kultury z 1984 r., a w 1987 r. ukazały się wreszcie wytyczne Ministra Kultury i Sztuki w sprawie działalności i organizacji bibliotek zakładowych.

Nie zawsze najlepsza sytuacja tych bibliotek wynika głównie z faktu zbyt małego zainteresowania księżnicami ze strony dyrekcji i zakładowych organizacji związkowych. Ciasne lokale, często uboga oferta czytelnicza powodują, że około 80% zatrudnionych w zakładach nie korzysta z tych bibliotek. Postuluje się, aby wszystkie biblioteki znajdujące się poza zamkniętymi terenami zakładów pełniły funkcje bibliotek środowiskowych, czyli udostępniały swe zbiory również osobom nie zatrudnionym w danym zakładzie. Obecnie takie funkcje pełni 14 placówek¹⁷.

Pierwsza biblioteka publiczna szpitalna powstała w Łodzi w maju 1973 r. w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. M. Kopernika. Fakt ten wyprzedził akty normatywne dotyczące bibliotek szpitalnych (1974 i 1976 r.) Aktualnie w Łodzi działa 7 bibliotek publicznych szpitalnych, 3 oddziały oraz 7 punktów bibliotecznych. Jest też 14 punktów w Domach Pomocy Społecznej. W 11 szpitalach istnieją biblioteki dla pacjentów, które podlegają dyrekcji szpitala bądź ZOZ, a MBP obejmuje je tylko opieką merytoryczną. Zadaniem tych bibliotek jest pomoc w rekonwalescencji czy rehabilitacji chorych i niepełnosprawnych poprzez dobór odpowiedniej lektury.

Należy tu dodać, że łódzkie środowisko bibliotekarskie ma w za-

¹⁶ Sprawozdanie MBP za 1988 r. oraz informacje kierownika Działu Instrukcyjno-Metodycznego mgr M. Ziomek.

¹⁷ Sprawozdanie MBP za rok 1988 oraz informacje mgr P. Bierczyńskiego.

kresie problematyki obsługi chorych i niepełnosprawnych znaczne osiągnięcia. Między innymi w 1980 r. w Łodzi odbyła się Ogólnopolska Sesja poświęcona sprawom czytelnictwa chorych i niepełnosprawnych. Od 1987 r. zaś przy Okręgu SBP w Łodzi działa Sekcja Chorych i Niepełnosprawnych¹⁸.

BIBLIOTEKI FACHOWE

Służą one zaspokajaniu potrzeb zakładu pracy przez dostarczanie materiałów i informacji z odpowiednich dziedzin wiedzy niezbędnych do wykonywania wyznaczonych mu zadań oraz doskonalenia zawodowego pracowników.

Biblioteki fachowe w zakładach pracy zaczęły powstawać po roku 1950. Z chwilą tworzenia ośrodków informacji biblioteki wchodziły najczęściej w ich skład, gdyż wiele ośrodków powstało właśnie na bazie bibliotek. Obecnie biblioteki fachowe w zakładach pracy istnieją bądź w ramach ośrodków informacji, bądź też (rzadko) niezależnie od nich. W ostatnich latach liczba bibliotek fachowych zmalała o około 40% i jest ich obecnie około 80. Po roku 1980 wiele bibliotek zlikwidowano, niektóre połączono z biblioteką belewystyczną lub z Ośrodkiem Informacji i Propagandy. Likwidacja często szła w parze z częściowym lub całkowitym zmakulaturyzowaniem zasobów. Niezbędna w funkcjonowaniu zakładu informacja normalizacyjna lub patentowa z reguły pozostała, ale w gestii Rzecznika Patentowego bądź Działu Postępu Technicznego.

W zbiorach bibliotek zakładowych znajdują się oprócz literatury normalizacyjnej i patentowej (polskiej i zagranicznej), sprawozdania z podróży zagranicznych, tłumaczenia (np. instrukcji do urzędzeń) oraz tzw. literatura techniczno-handlowa. Znaczną część zbiorów stanowią czasopisma, zwłaszcza zagraniczne. W tym względzie sytuacja po roku 1980 uległa załamaniu. Wstrzymano centralny przydział dewiz i jedynie dobrej woli dyrekcji (nie zawsze jednak mającej takie możliwości) biblioteki zawdzięczają większe lub mniejsze przydziały dewiz na zakup czasopism zagranicznych. Potrzeby zaś posiadania najnowszych tytułów zagranicznych czasopism przez nasze biblioteki fachowe nie ma chyba sensu uzasadniać, jeśli mamy wypeł-

---

¹⁸ Sprawozdanie MBP za 1988 r.

niać, a nie powiększać lukę technologiczną dzielącą nas od krajów rozwiniętych.

Organizacja pracy w istniejących bibliotekach fachowych na ogół jest prawidłowa. Biblioteki posiadają właściwy aparat informacyjny (katalogi alfabetyczne, rzeczowe, kartoteki), prowadzą też działalność dokumentacyjną i wydawniczą, chociaż w zasadzie do użytku wewnętrznego.

Wbrew przypuszczeniom (istnieją przecież przy zakładach przemysłowych) stopień zmechanizowania lub zautomatyzowania prac w bibliotekach fachowych jest niewielki. Komputery np. w zakładach są, ale biblioteki wykorzystują je nader rzadko.

W pracy bibliotek fachowych naczelną sprawą jest właściwa, szeroko prowadzona działalność informacyjna, która ma zaspokoić potrzeby zarówno robotnika zakładu przemysłowego, jak i inżyniera-projektanta czy docenta z instytutu naukowo-badawczego¹⁹.

BIBLIOTEKI SZKOLNE I PEDAGOGICZNE

Służą one realizacji programu nauczania i wychowania oraz kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Należą do dwóch systemów: oświatowego i bibliotecznego, co ich zadania i funkcje czyni znacznie bogatszymi niż zadania bibliotek innych sieci.

W okresie ostatnich kilkunastu lat, zwłaszcza wskutek zmian w systemach i metodach nauczania, zmieniła się wyraźnie funkcja biblioteki szkolnej. Zgodnie z obowiązującym od 1983 r. "Programem pracy biblioteki szkolnej" jest ona "interdyscyplinarną pracownią szkolną, uczestniczy w przygotowaniu uczniów do samokształcenia i edukacji ustawicznej, w tym do korzystania z innych typów bibliotek i ośrodków informacji"²⁰.

W pracy biblioteki szkolnej obok zadań związanych z biblioteczną obsługą użytkowników równorzędne miejsce zajmuje działalność wychowawcza, a przede wszystkim dydaktyczna. Zgodnie z opublikowanym programem we wszystkich klasach wszelkich typów szkół winny być

¹⁹ Informator o placówkach informacji w województwie miejskim łódzkim; Informator o placówkach informacji w województwach: miejskim łódzkim, piotrkowskim, sieradzkim, skierniewickim oraz informacje mgr A. Wejman-Sowińskiej.

²⁰ Program pracy biblioteki szkolnej, "Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty" 1983, nr 5, poz. 31.

prowadzone lekcje biblioteczne, czyli zajęcia dydaktyczne, których celem jest wykształcenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji oraz przekazanie podstaw metodyki pracy umysłowej.

Zadania dydaktyczne, jak wspomniano wcześniej, pełnią również inne biblioteki (publiczne, wyższych uczelni), ale w pracy biblioteki szkolnej zajmują one miejsce szczególne, gdyż jest to biblioteka, z której każdy człowiek musi w swym życiu korzystać. Stąd też pracownik biblioteki szkolnej to nauczyciel-bibliotekarz, czyli osoba, która winna posiadać kwalifikacje bibliotekarskie i pedagogiczne.

Liczbę bibliotek szkolnych w Łodzi trudno ustalić z powodu braku statystyk. Ponieważ istnieją przy wszystkich typach szkół, można ocenić, iż jest ich ponad 200. Zgodnie z normami 1 etat bibliotekarza przysługuje szkole powyżej 300 uczniów, więc raczej wszystkie szkoły na terenie Łodzi zatrudniają jednego lub nawet kilku nauczycieli-bibliotekarzy.

Jeden z głównych problemów bibliotek szkolnych to lokale. Najczęściej jest to jedno pomieszczenie mieszczące magazyn, wypożyczalnię, miejsce pracy bibliotekarza i tzw. kącik czytelniczy. Oddzielne czytelnie w bibliotekach szkolnych są bowiem rzadkością. Nie sprzyja to właściwej realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych a zwłaszcza prowadzeniu lekcji bibliotecznych.

Zbiory bibliotek szkolnych mają charakter uniwersalny. Oprócz literatury pięknej (głównie lektury) zawierają książki popularnonaukowe, oraz literaturę dla nauczycieli (około 20%). Coraz częściej w zbiorach bibliotek szkolnych pojawiają się dokumenty audiowizualne. Niestety w ostatnich latach przyrost zbiorów w niektórych łódzkich bibliotekach szkolnych jest znikomy. Brakuje pieniędzy, zwłaszcza w bibliotekach szkół podstawowych. W lepszej sytuacji są jedynie biblioteki dzielnicy Bałuty, gdzie szkoły posiadają własne budżety. Zdecydowanie lepsza, nie tylko pod względem finansowym, jest sytuacja bibliotek szkół zawodowych. Dzięki pomocy szkół, a często zakładów, przy których szkoły istnieją, uzyskują one dodatkowe wyposażenie, urządzenia.

Wiele bibliotek szkolnych na terenie Łodzi współpracuje z najbliższymi terytorialnie bibliotekami publicznymi dla dzieci. Efektem tej współpracy jest wspólna organizacja różnego rodzaju imprez (spotkania autorskie, konkursy czytelnicze, lekcje biblioteczne).

Biblioteki szkolne pod względem merytorycznym są związane z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli. Ośrodek organizuje tzw. szkolenie przywarsztatowe (konferencje metodyczne, konsultacje dla młó-

dych bibliotekarzy, lekcje pokazowe itp.). Zatrudnieni w ODN nauczyciele-metodycy ds. bibliotek dokonują systematycznych wizytacji placówek bibliotecznych. Planuje się poszerzenie tego nadzoru. Liczba nauczycieli-metodyków od roku szkolnego 1989/1990 wzrasta z 3 do 9. Ośrodek prowadzi też Studium, na którym bibliotekarze bez kwalifikacji pedagogicznych czy bibliotekarskich mogą takowe uzupełnić²¹.

Biblioteki szkolne współpracują też z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką. Występują tu głównie w roli odbiorcy kwartalnych biuletynów nowości publikowanych przez PBW, czy korzystają z przygotowywanych przez tę Bibliotekę zestawów pomocy do prowadzenia lekcji bibliotecznych itp.

Problemy, które wymagają pilnego rozwiązania w bibliotekach szkolnych, to kwestie lokalowe, finansowanie, a przede wszystkim inne normy zatrudnienia.

PEDAGOGICZNA BIBLIOTEKA WOJEWÓDZKA

Istnieje od 1925 r. Jej zadaniem jest zaspokajać potrzeby czytelnicze nauczycieli wynikające z ich pracy zawodowej, doksztalcenia czy samokształcenia. Obsługuje również studentów i pracowników kulturalno-oświatowych.

Wbrew temu co sugerowałaby nazwa, biblioteki pedagogiczne nie należą w zasadzie do grupy bibliotek specjalnych. Nauki pedagogiczne i pokrewne stanowią jedynie około 40% zbiorów. Reszta to publikacje z różnych dziedzin wiedzy niezbędnej przecież w pracy dydaktycznej nauczycieli, a także w procesie pogłębiania ich kwalifikacji.

Biblioteka Pedagogiczna stosuje maksymalne ułatwienia w udostępnianiu na rzecz nauczycieli (zwłaszcza studiujących), między innymi udostępnianie drogą pocztową, sporządzanie różnego rodzaju zestawień tematycznych itp. Pomimo tych udogodnień w początkach lat osiemdziesiątych, gdy minęła już największa "fala" studiujących zaoocznie nauczycieli, Biblioteka Pedagogiczna, podobnie jak inne tego typu placówki, odnotowała spadek czytelnictwa nauczycieli. Obecnie sytuacja ta zaczyna ulegać poprawie.

Sytuacja lokalowa Biblioteki, która kilka lat temu przeniosła

²¹ Informacje mgr A. Maciejek, nauczyciela metodyka ds. bibliotek.

się do obecnego budynku, zaczyna się stopniowo pogarszać. Wykorzystuje się już każdy wolny skrawek miejsca na przechowywanie zbiorów.

Urządzenia mechaniczne usprawniające pracę bibliotekarzy to jedynie "Robotron" do kopiowania kart katalogowych, komputery pozostają na razie w sferze dalekich planów²².

Oprócz wyżej wymienionych działają na terenie Łodzi inne jeszcze biblioteki, z reguły związane ze stowarzyszeniami lub różnymi instytucjami. Trudno wymienić tu wszystkie. Ze względu na wartość i nietypowość zbiorów należałoby jeszcze wspomnieć o bibliotekach przy muzeach i teatrach łódzkich.

BIBLIOTEKI MUZEALNE

Są organicznie powiązane z instytucjami macierzystymi i gromadzą warsztat badawczy niezbędny dla pracy muzeologów, zgodnie zresztą z profilem placówki macierzystej. Łącznie w 7 bibliotekach muzeów łódzkich znajduje się ponad 100 tysięcy woluminów, a największa Biblioteka Muzeum Sztuki ma zbiory liczące 30 tysięcy woluminów. Obok książek w bibliotekach muzeów znajdują się też zbiory czasopism, często są to tytuły zagraniczne uzyskiwane w drodze zakupu dewizowego lub wymiany²³.

²² Z dziejów Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. T. Kotarbińskiego w Łodzi (1921-1987), Łódź 1988. Zawarta w tytule sugestia, iż PBW powstała w 1921 r. poparta jest faktem istnienia w latach 1921-1925 Centralnej Miejskiej Biblioteki Pedagogicznej. Autor stwierdza, że Centralna Biblioteka Pedagogiczna (bo taką nazwę nosiła początkowo PBW) przejęła funkcję i zadania zlikwidowanej CMBP. Badania wykazują jednak, iż biblioteki te poza częścią nazwy nie mają ze sobą nic wspólnego. CMBP została utworzona przez Wydział Oświaty i Kultury Magistratu w 1921 r. i z powodu słabego zainteresowania ze strony czytelników zlikwidowana 31.12.1924. Część jej zasobów stała się podstawą księgozbioru organizowanego w tym czasie w I Wypożyczalni, a część weszła do zbiorów Biblioteki Publicznej. Patrz W. Wierek, *Biblioteka Publiczna w Łodzi 1917-1957*, Warszawa 1965, s. 47. Centralna Biblioteka Pedagogiczna zaś utworzona została za sprawą Kuratorium Łódzkiego i częściowo z dotacji Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Analogiczne biblioteki pedagogiczne istniały już wówczas w Toruniu, Krakowie, Rzeszowie.

²³ M. Nowowiejska, *Biblioteki muzeów łódzkich, 1930-1980*, Łódź 1982, praca magisterska wykonana w Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ.

BIBLIOTEKI TEATRALNE

Istnieją przy 9 teatrach. Z reguły nie mają odrębnych lokali bibliotecznych (z wyjątkiem Teatru Nowego i "Arlekina"). Brakuje wykwalifikowanego personelu do ich prowadzenia. Biblioteką opiekują się najczęściej kierownicy bądź sekretarze literaccy. Zbiory to głównie dokumentacja artystyczna przedstawień (afisze, plakaty, repertuary, projekty scenograficzne, rękopisy sztuk teatralnych, nagrania, zapisy filmowe), książek jest niewiele²⁴.

Zarówno biblioteki muzeów, jak i teatrów udostępniają swe zbiory prezencyjnie wszystkim zainteresowanym, natomiast wypożyczają tylko pracownikom.

Na terenie Łodzi istnieją też 3 biblioteki wojskowe, a mianowicie przy Klubie Garnizonowym, przy Ośrodku Szkolenia Oficerów Politycznych oraz przy Klubie Wojskowej Akademii Medycznej. Obok beletrystyki gromadzą one literaturę wojskowo-historyczną, społeczno-polityczną udostępniając ją głównie wojskowym i ich rodzinom.

Analiza sytuacji panującej w łódzkim bibliotekarstwie nasuwa nieodparty wniosek, iż warunki, w jakich działają biblioteki łódzkie, nie odbiegają od standardów ogólnokrajowych. Problemy lokalowe, brak środków finansowych (zwłaszcza dewiz) na zakup zbiorów, a także niski poziom zmechanizowania czy zautomatyzowania prac bibliotecznych, to bolączki, które od lat nękają nasze bibliotekarstwo i prawdopodobnie nieprędko zostaną usunięte. Tym istotniejsze więc w tej trudnej sytuacji są wszelkie osiągnięcia, których bibliotekom łódzkim nie sposób odmówić.

Jadwiga Konieczna

BIBLIOTHEKEN IN ŁÓDŹ. AKTUELLER STAND UND PERSPEKTIVE

Verfasser des Artikel stellt aktueller Stand lodzischen Bibliotheken vor und zeigt auch erwünschte Richtungen ihrer Entwicklung. Gemäss mit der Gliederung, welche ist im Gesetz über Bibliotheken vom 1968 Jahr hergebracht, Verfasser teil Bibliotheken in: wissenschaftliche, öffentliche, fachkundige und schulische. In-

²⁴ B. D a w i d, *Biblioteki łódzkich teatrów*, Łódź 1986, praca magisterska wykonana w Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ.

nerhalb den wissenschaftlichen Bibliotheken Verfasser macht weitere Verteilung in: Hochschulenbibliotheken, Bibliothek der Polnischen Akademie der Wissenschaften und Bibliotheken wissenschaftlich-forschender Instituten.

Hochschulenbibliotheken in Łódź sind am grösste und reiche an wertvollen Sammlungen. Sie dienen übrigens sowohl zu den Hochschulen, sondern auch zu weiten Kreisen der gesellschaft. Demgegenüber Bibliotheken wissenschaftlich-forschender Instituten und Bibliothek der Polnischen Akademie der Wissenschaften sind verhältnismässig kleine, gerichte ausschliesslich auf den wissenschaftlich-forschenden Bedarfen ihrer Instituten decken.

Städtische Öffentliche Bibliothek hat auch der Status wissenschaftlicher Bibliothek. Sie verwirklicht eine Aufgabe der Kultur und Bildung Verbreitung in Łódź, ebenfalls führt die Aufsicht über das Netz öffentlicher Bibliotheken in der Stadt und in der Woiwodschaft, sowie über betriebliche und Krankenhausbibliotheken. Eine Aufgabe öffentlicher Bibliotheken ist gerade Lesersbedarfen weiter Kreisen der Gesellschaft decken.

Fachkundige Bibliotheken dagegen decken Bedarfen den Unternehmen wegen einer Bereitung verschiedenartiger Materialien und Auskünften. Die Zahl dieser Bibliotheken vermindern sich merklich in den letzten Jahren.

Schulische Bibliotheken bestimmt sich gegenwärtig als "interdisziplinäre schulische Werkstätte". Sie Hilfe leisten in einer Realisierung des Lehrprogramm und mitarbeiten mit der Woiwodische Pädagogische Bibliothek in einer Weiterbildung der Lehrers.

Diese verschiedene łodzische Bibliotheken planen in der Richtung einer Besserung der Lokal- und Personalverhältnissen handeln, sowie allmählich modernisieren den Bibliotheken wegen einer Einführung des Computers.